

VI РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног, изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логично схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способност да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);

- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима;

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи;
- упознавање са гласовним системом;
- упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур ИИ; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози);
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања – према захтевима програма.
- **Образовни стандарди – наставни програм**

1. Књижевност

Основни ниво:

СЈ.1.4.2. (разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност))

СЈ.1.4.3. (ученик разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму)

CJ.1.4.7. (уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време, место радње, лик...)

CJ.1.4.8. (има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе)

CJ.1.4.9. (способан је за естетски доживљај уметничких дела)

Средњи ниво:

CJ.2.4.2. (ученик повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела;...)

CJ.2.4.5. (ученик препознаје и разликује одређене стилске фигуре у књижевноуметничком тексту: персонификацију, хиперболу, градацију, метафору, контраст)

CJ.2.4.6. (Одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност)

CJ.2.4.7. (разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, (унутрашњи) монолог, дијалог)

CJ.2.4.8. (уочава разлику између препричавања и анализе дела)

Напредни ниво:

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род, врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива)

CJ.3.4.2. (ученик издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту)

CJ.3.4.3. (ученик разликује аутора дела од лирског субјекта у делу)

CJ.3.4.7. (изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже)

CJ.3.4.8. (повезује књижевно уметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави)

2. Граматика

Основни ниво:

CJ.1.3.1. (ученик зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи)

CJ.1.3.4. (препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевно језичку норму у вези с облицима речи)

CJ.1.3.5. (ученик разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела)

CJ.1.3.6. (ученик препознаје синтаксичке јединице – реч, синтагму, предикатску и комуникативну реченицу)

CJ.1.3.8. (ученик одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним примерима)

CJ.1.3.10. (ученик правилно употребљава глаголске облике, осим имперфекта)

CJ.1.3.13 (препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл))

CJ. 1.3.14 (зна значења речи и фразеологизама које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл), као и они који се често јављају у школским текстовима, у удзбеницима, текстовима из лектире и сл)

CJ.1.3.21 (разуме важност књижевног језика за животно заједнице и лични развој)

Средњи ниво:

CJ.2.3.2. (ученик препознаје гласовне промене)

CJ.2.3.4. (ученик познаје основне начине грађења речи)

CJ.2.3.3. (ученик познаје врсте речи; препознаје подврсте речи – ово се тиче придевских заменица)

CJ.2.3.6. (одређује реченичне и синтаксичке чланове у сложенијим примерима)

CJ.2.3.8. (ученик препознаје главна значења и функције глаголских облика)

Напредни ниво:

CJ.3.3.2. (ученик познаје гласовне промене – уме да их препозна, објасни, именује) CJ.3.3.4. (ученик познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама)

CJ.3.3.8. (зна значења речи и фразеологизма у научнопопуларним текстовим анамењеним младима, и правилно их употребљава)

3. Правопис

Основни ниво:

CJ.1.2.9. (има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње)

Средњи ниво:

CJ.2.2.2.(саставља вест, реферат, извештај)

CJ.2.2.5.(зна правописну норму и примењује је у већини случајева)

Напредни ниво:

CJ.3.2.1. (организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста)

CJ.3.2.2. саставља аргументован текст

CJ.3.2.5. (пише резиме дужег и(ли) сложенијег текста, зна и доследно примењује правописну норму)

4. Језичка култура

Основни ниво:

CJ.1.1.8. (чита једноставне нелинеарне елементе текста, легенде, табеле, дијаграме и графиконе)

CJ.1.1.5. (проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима)

CJ.1.1.6. (разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног)

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе енглеског језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварује овладавањем комуникативним вештинама и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе јесте развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицањем позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању енглеског и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања енглеског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима енглеског језика, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење енглеског или другог страног језика.

Кроз наставу енглеског језика ученик богати себе упознавајући другог, стиче свест о значењу сопственог језика и културе у контакту са англо-саксонском културом и енглеским језиком. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност у комуникацији са говорницима енглеског језика.

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из предходних разреда.

Разумевање говора

Ученик треба да: разуме краће дијалоге (до 10 реплика, питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржаја и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо или са аудио-визуелних записа; разуме опште стандарде и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања; разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу – позив на групну активност, заповест, упуство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље, избори итд.;

Разумевање писаног текста

Ученик треба да: разуме краће текстове- до 150 речи, који садрже претежно познате језичке елементе а чији садржај је у складу са развојим и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова – стрипове, ТВ програм, распоред часова, бископски програм, ред вожње, информације на јавним местима, итд., користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом; проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења- писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, и из краћих књижевних форми- приповетке поезија, драмски текстови примерених узрасту и интересовању ученика; може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.

Усмено изражавање

Ученик треба да: усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; поред информација о себи и свом окружењу, описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, пошлости и будућности, користећи познате језичке елементе – лексику и морфосинтаксичке структуре; препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе- лексику и морфосинтаксичке структуре; у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе - лексику и морфосинтаксичке структуре;

Интеракција

Ученик треба да: у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези са контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, (укључујући и размену мишљења и ставова према ставрима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику); учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације – (тражу реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.); одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да се понове и пружи помоћ у формулисању одговора;

Писмено изражавање

Ученик треба да: пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицањем; издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.);

Доживљај и разумевање књижевног текста

Ученик може да: изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту – песми, скараћеној верзији приче, музичке песме, користећи вербална и невербална средства изражавања – илустрације и израда наменских реквизита, глума;

Знања о језику и стратегије учења

Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употеби у датој комуникативној ситуацији.

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са новоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постугнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између српског и енглеског језика;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компензационе стратегије и то тако што:
 - усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме
 - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд.);
 - обраћа пажњу на речи и изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe у писаним текстовима;

- обраћа пажњу на разне невербалне елементе – гестови, мимика, итд., у усменим текстовима, илустрације и дуги визуелни елементи у писаним текстовима;
- размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји и матерњем језику;
- тражи значење у речнику;
- покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. car/automobile)
- покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним текстом или мимиком;
- уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стандарда учења – генерализација, индиција, дедукција, инференција, позитивни трансфер;

Шести разред, шеста година учења, **теме и ситуације** по доменима употребе језика

Приватно

- заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији);
- договори и узајамно поштовање међу члановима породице,;
- приватне прославе (рођендан, годишњице, итд.);
- припрема, планирање, организација, подела послова;
- обавезе у кући, уређење простора у којем се живи, промене у сопственом кутку (постери, нове боје, итд.);
- изражавање обавезе, забаране, недостатка;

Јавно

- развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза);
- традиција и обичаји у културама земаља енглеског говорног подручја (карневал...);
- оброци (сличности и разлике са исхраном у земљама енглеског говорног подручја), наручивање хране, савети о хигијени у кухињи;
- стамбена насеља – како станујемо (блок, насење, кућа...);
- споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама енглеског говорног подручја);
- куповина на једном месту (велике робне куће, олакшице);
- развијање критичког става према негативним елементима вршњачке културе (нетолеранција, агресивно понашање...).

Образовно

- тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима – корелација;
- сналажење у библиотеци или медиотеци;
- употреба информација из медија;
- образовни систем у другим земљама;
-
-
-

Стандарди у изучавању језика, шести разред, шеста година учења

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик оставрује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ:

Циљ васпитно образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја

користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;

- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних по и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособе се за стваралачко преношење визуелно - ликовних искустава у природно - друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способности сарадње и самооуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.

Структура: 1. Садржаји програма
 2. Креативност
 3. Медијуми

- **Образовни стандарди – наставни програм**

Наставна тема: **СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА, СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА, ВОЛУМЕНИМА**

Основни ниво:

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.3, ЛК.3.3.4.

Наставна тема: **ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ****Основни ниво:**

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК. 2.2.1., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3., ЛК.3.3.4.

Наставна тема: **ТЕКСТУРА****Основни ниво:**

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК. 2.2.1., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3., ЛК.3.3.4.

Наставна тема: **СВЕТЛИНА****Основни ниво:**

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК. 2.2.1., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3., ЛК.3.3.4.

Наставна тема: **БОЈА****Основни ниво:**

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК. 2.2.1., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3., ЛК.3.3.4.

Наставна тема: **СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ДЕЛИМА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ**

Основни ниво:

ЛК. 1.1.1., ЛК. 1.1.2., ЛК. 1.1.3., ЛК. 1.2.3., ЛК. 1.3.1. , ЛК. 1.3.2., ЛК. 1.3.3., ЛК. 1.3.4.

Средњи ниво:

ЛК.2.1.1., ЛК.2.1.2., ЛК. 2.2.1., ЛК.2.2.2., ЛК.2.3.1.

Напредни ниво:

ЛК.3.1.1., ЛК.3.1.2., ЛК.3.2.1., ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.3., ЛК.3.2.4., ЛК.3.3.1., ЛК.3.3.2, ЛК.3.3.3., ЛК.3.3.4.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ :

- развијање интересовања, музикалности и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци :

- неговање способности извођења музике (певање / свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање народне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења ;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима и припремање програма за културну и јавну делатност школе;
- упознавање занимања музичке струке.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- певају по слуху и са нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- певају и свирају групно и појединачно обрађене песме;
- информативно упознају основне појмове из музичке писмености;
- упознају музичке облике и дела уз основне информације о делима и композиторима;

- развијају стваралачке способности.
- **Образовни стандарди – наставни програм**

Процес наставе музичке културе је посебан у односу на друге предмете зато што се она непосредно доживљава за време самог наставног процеса. Ученик стиче потребно знање и развија аналитичко и креативно мишљење. Крајња фаза овог процеса је када је ученик у стању да формулише сопствени суд и аргументовано га одбрани. Кроз формулацију стандарда ови ставови постају део наставног процеса у предмету музичка култура у основној школи.

Четири области чине јединство кроз које се огледа наставни процес музичке културе при чему је јасно дефинисано градиво у нивоима постигнућа.

Врло је важно стечено знање примењивати и надограђивати у сваком разреду.

Област 1. Знање и разумевање

Основни ниво

У области *Знање и разумевање* ученик уме да:

МК. 1.1.2. опише основне карактеристике

- музичких инструмената и састава
- историјско-стилских периода
- музичких жанрова
- народног стваралаштва

Средњи ниво

У области *Знање и разумевање* ученик уме да анализира повезаност:

МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу

МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

Знање и разумевање музике помаже ученику да сетечено знање о музици повеже са звуком и музичким примером и на тај начин разуме оно што слиша.

Област 2. Слушање музике

Основни ниво

У области *Слушање музике* ученик уме на основу слушања музичких примера да именује:

МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе

МК. 1.2.2. извођачки састав

МК. 1.2.3. музичке жанрове

МК. 1.2.4. српски музички фолклор

Средњи ниво

У области *Слушање музике* ученик уме да:

МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогикединамике, интервалске структуре)

МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра

Слушање музике је активни психички процес који обухвата емоционално доживљавање музике и мисаону активност.

Област 3. Музичко извођење

Основни ниво

У области *Музичко извођење* ученик уме да:

МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције

МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту.

Музичко извођење помаже ученику да активно учествује и стекне увид у феномен музике, да је изводи гласом или инструментом.

Област 4. Музичко стваралаштво

Основни ниво

У области *Музичко стваралаштво* ученик уме да:

МК. 1.4.1. направи музичке елементе користећи предмете из окружења

МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

Ученик примењујући своје стечено знање кроз стваралачки чин спознаје улогу музичког ствараоца. Музичко стваралаштво има васпитну и образовну вредност при чему подстиче стваралачко мишљење и продубљује музичку фантазију.

ИСТОРИЈА

Циљ изучавања наставног предмета историје је културан напреак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности које су одредиле развој људског друштва, и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену...) као и историју суседних народа и држава.

Оперативни задаци:

- разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода
- разумевање основних одлика феудалног друштва

- стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји
 - стицање знања о улози религије у средњем веку
 - упознавање културних достигнућа у средњем веку
 - упознавање културних достигнућа Срба у средњем веку
 - коришћење историјских карата за период средњег века
 - **Образовни стандарди – наставни програм**
- Наставна тема: **Основне одлике средњег века**

Основни ниво:

ИС.1.1.2., ИС. 1.2.1.

Средњи ниво:

ИС.2.2.2., ИС. 2.1.1., ИС.2.1.2.

Напредни ниво:

ИС.3.1.1., ИС. 3.1.6.

- Наставна тема: **Европа и Средоземље у раном средњем веку**

Основни ниво:

ИС.1.1.6., ИС.1.1.7., ИС.1.2.4.

Средњи ниво:

ИС.2.1.1., ИС.2.1.4., ИС. 2.2.2.

Напредни ниво:

ИС.3.1.1.

- Наставна тема: **Срби и њихово окружење у раном средњем веку**

Основни ниво:

ИС.1.1.7., ИС.1.1.9., ИС. 1.2.4., ИС.1.2.6.

Средњи ниво:

ИС.2.1.2., ИС.2.1.4.

Напредни ниво:

ИС.3.1.3.

- Наставна тема: **Европа у позном средњем веку**

Основни ниво:

ИС.1.1.6., ИС.1.1.7., ИС.1.2.4.

Средњи ниво:

ИС.2.1.1., ИС.2.1.4., ИС. 2.2.2.

Напредни ниво:

ИС.3.1.1., ИС.3.1.2.

- Наставна тема: **Српске земље и њихово окружење у позном средњем веку**

Основни ниво:

ИС. 1.1.7., ИС.1.1.9., ИС.1.2.4., ИС.1.2.6.

Средњи ниво:

ИС.2.1.2., ИС.2.1.4.

Напредни ниво:

ИС.3.1.3.

НАПОМЕНА – Стандарди, ИС. 2.1.5 – зна и разуме последице важних историјских феномена у националној историји, као и ИС. 2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне и светске историје, биће проверавани кад год је сдржај програма везан за националну историју током шестог разреда.

ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци наставе географије су вишеструки. Њиховим остваривањем ученици се оспособљавају да стичу и развијају знања и разумевања, умења и ставове према светским и националним вредностима и достигнућима.

Настава географије треба да допринесе:

- стицању знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони;
- картографском описмењавању, употреби географских карата и других извора информација у процесу учења и истраживања и у свакодневном животу;
- стицању знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- развијању географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;
- стицању знања о основним појмовима о становништву, насељима и привреди и уочавању њиховог просторног размештаја;
- разумевању утицаја природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва, насеља и привредних делатности;
- стицању знања о основним географским одликама Европе, њеним регијама и државама;
- стицању знања о основним географским одликама ваневропских континената и њихових регија;
- упознавању улоге и значаја међународних организација за решавање економских,
- социјалних, културних и хуманитарних проблема у савременом свету;
- стицању знања о основним географским одликама Републике Србије и њеним

регионалним целинама;

- развијању ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине;
- развијању толеранције, националног, европског и светског идентитета;
- стицању знања, развијању вештина и ставова из географије кроз самостално учење и истраживање и њиховој примени у свакодневном животу;
- развијању опште културе и образовања ученика.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике;
- схвате значај вода за живот на Земљи;
- упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
- упознају основне појмове из географије становништва и насеља, схвате значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство;
- схвате појмове природне и географске средине и појам географске регије;
- стекну основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја;
- упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој;
- разумеју значај и домете међународних организација у очувању мира и безбедности и развијању пријатељских односа међу народима;
- упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава;
- самостално користе географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања и у свакодневном животу;
- се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самостални рад;
- поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познају традицију и учествују у њеном очувању;
- познају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група.
- **Образовни стандарди – наставни програм**

НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО

Увод у програмске садржаје			
Планета Земља	<u>1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике</u>	<u>2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)</u>	<u>3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање</u>
Становништво и насеља на Земљи	<u>1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</u>	<u>2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</u>	<u>3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</u>
Географска средина и људске делатности	<u>1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране</u>	<u>2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст ...)</u>	<u>3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</u>
Регионална Географија Европе	<u>1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</u>	<u>2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије</u>	<u>3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије</u>

ФИЗИКА

Циљ

Општи циљ наставе физике јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали задаци и циљеви наставе физике су:

- развијање функционалне писмености
- упознавање основних мишљења и расуђивања у физици
- разумевања појава и процеса и односа у природи на основу физичких закона

- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- развијање способности за примену знања из физике
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- кроз већи број демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања;
- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина;
- само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената;
- користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине...
- усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања;
- на основу појава узајамног деловања теласхвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интезитетом, правцем и смером;
- усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих;
- уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине;
- усвоји појам притиска, схвати преношењеспольњег притиска кроз течност и гасове и разуме Паскалов закон.
- **Образовни стандарди – наставни програм**

1. УВОД

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине. нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

2. КРЕТАЊЕ

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање

ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање

ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине

ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

3. СИЛА

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно

ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

4. МЕРЕЊЕ

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока

ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена

ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време

ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака

ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке

ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону

ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре

ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система

ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

5. МАСА И ГУСТИНА

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

6. ПРИТИСАК

ОСНОВНИ НИВО

ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији

ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

СРЕДЊИ НИВО

ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност

ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу

ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења

ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата

ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

НАПРЕДНИ НИВО

ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи

ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења

ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

НАПОМЕНА:

Образовни стандарди који се стичу током изучавања физике у основном образовању су: ФИ.1.7.1, ФИ.1.7.2, ФИ.2.6.1, ФИ.2.6.2, ФИ.2.6.3, ФИ.2.7.1, ФИ.2.7.2, ФИ.2.7.3, ФИ.3.7.1, ФИ.3.7.2. Ови стандарди су из области Експеримент и Математичке основе физике и налазе се у свакој наставној теми јер нису везани за специфичне садржаје него на компетенције које се развијају стално.

Област Мерење има највише стандарда јер се ти стандарди односе на читање мерне скале, познавање мерних јединица и грешке мерења. Ови стандарди се због своје специфичности јављају и у другим областима.

После сваке наставне теме радиће се тест провере стандарда.

МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприноси развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности

(математичко моделовање), за успешно настављање образовањ и укључивање у рад;

- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупова целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- усвоје основне рачунске операције у скуповима \mathbb{Z} и \mathbb{L} и довољно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- разумеју процентни начин изражавања и могу да га примењују у практичним задацима;
- познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;

- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извожењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање исказа; правилно коришћење речи “ако... тада“ и “ако и само ако“; увиђају потребу за доказивањем и умеју да изводе неке једноставније доказе).

Образовни стандарди

Цели бројеви, сабирање и одузимање (16, 6+10)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, савлађивање основних операција с природним и целим бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција. Схвате потребу увођења негативних бројева, упознају структуре скупова целих, појмове супротног броја И апсолутне вредности броја.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.1.1.** оспособити ученика да прочита и запише различите бројева из скупа целих или проширеног скупа целих бројева.
- **МА.1.1.1.**(по угледу на)оспособити ученика да прочита и запише негативне бројеве из скупа целих бројева.
- **МА.1.1.1.**(по угледу на)оспособити ученика да прочита и запише супротне бројеве из скупа целих бројева.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на)оспособити ученика да прочита и запише апсолутну вредност целог броја.
- **МА.1.1.3.** оспособити ученика да упореди по величини целе бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно.
- **МА.1.1.4.** изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно.
- **МА.1.1.6.** користити целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

Средњи ниво:

- **МА.2.1.1.**оспособити ученика да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.
- **МА.2.1.2.** одреди супротан број и апсолутну вредност броја, израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са целим бројевима истог записа
- **МА.2.1.1.**(по угледу) оспособити ученика да прикаже један целе бројеве на бројевној
- **МА.2.1.4.** користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.

Напредни ниво:

- **МА.3.1.1.** оспособити ученика да одреди вредност сложенијег бројевног израза са целим бројевима укључујући и негативне вредности целог броја и апсолутну вредност датог броја.
- **МА.3.1.3.** користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.

Троугао, елементи, врсте (10,5+5)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, упознају класификацију троуглова и знају њихова основна својства; оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и конструкцијама појединих углова, упорност и прецизност у раду.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима дуж и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор).
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмом троугла (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; да разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла).
- **МА.1.3.2.** оспособити ученика да влада појмом збира унутрашњих и спољашњих углова у троуглу.
- **МА.1.4.1.** оспособити ученика да користи одговарајуће јединице за мерење дужине и одговарајуће јединице за мерење углова.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице дужине у мање.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице за мерење углова (степене) у мање (минуте и секунде).

Средњи ниво:

- **МА.2.3.1.** одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима.
- **МА.2.3.2.** одреди однос углова и страница у троуглу и збира углова у троуглу.

Напредни ниво:

- **МА.3.3.1.** рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера.
- **МА.3.3.2.** користи основна својства троуглова, рачуна његове углове на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатака.
- **МА.3.3.2.** на основу датих елемената конструише угао.

Цели бројеви, множење и дељење (8, 3+5)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, савлађивање основних операција с природним и целим бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција, увежбају извођење тих операција уз коришћење њихових својстава.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.1.1.** оспособити ученика да прочита и запише различите бројева из скупа целих или проширеног скупа целих бројева.
- **МА.1.1.3.** оспособити ученика да упореди по величини целе бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно.
- **МА.1.1.4.** изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно.
- **МА.1.1.5.** дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим.
- **МА.1.1.6.** користити целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.

Средњи ниво:

- **МА.2.1.1.** оспособити ученика да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.

- **МА.2.1.2.** одреди супротан број и апсолутну вредност броја, израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са целим бројевима истог записа.
- **МА.2.1.3.** примени основна правила дељивости са 2,3,5,9 и декадним јединицама.
- **МА.2.1.4.** користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.

Напредни ниво:

- **МА.3.1.1.** оспособити ученика да одреди вредност сложенијег бројевног израза са целим бројевима примењујући и својства множења и дељења целих бројева.
- **МА.3.1.2.** оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама
- **МА.3.1.3.** користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.

Троугао, подударност и конструкције(20, 8+12)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, упознају класификацију троуглова и знају њихова основна својства; схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима дуж и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор).
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмом троугла (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; да разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла) .
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима подударности троуглова (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама).
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима тежиште, ортоцентар и значајне тачке троугла (уочава их на слици и уме да их означи на слици).
- **МА.1.3.3.** влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор).
- **МА.1.3.6.** интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)
- **МА.1.4.1.** оспособити ученика да користи одговарајуће јединице за мерење дужине и одговарајуће јединице за мерење углова.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице дужине у мање.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице за мерење углова (степене) у мање (минуте и секунде).

Средњи ниво:

- **МА.2.3.1.** одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима.
- **МА.2.3.2.** одреди однос углова и страница у троуглу и збира углова у троуглу.
- **МА.2.3.6.** уочи осносиметричне фигуре и одреди осу симетрије, користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура.

Напредни ниво:

- **МА.3.3.1.** рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера.
- **МА.3.3.2.** користи основна својства троуглова, рачуна његове углове на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатака.
- **МА.3.3.2.** на основу датих елемената конструише угао троугла.
- **МА.3.3.6.** примени подударност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.

Рационални бројеви, сабирање и одузимање (16, 8+8)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења,

схвате употребу рационалних бројева, упознају и савладају основне рачунске операције у скупу рационалних бројева и увежбају извођење тих операција уз коришћење њихових својстава; могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност; упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.1.1.** оспособити ученика да прочита и запише различите бројева из скупа рационалних бројева.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да представи рационалне бројеве на бројевној правој.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да прочита и запише апсолутну вредност рационалног броја.
- **МА.1.1.2.** преведе децимални запис броја у разломак и обрнуто.
- **МА.1.1.3.** оспособити ученика да упореди по величини рационалне бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно
- **МА.1.1.4.** изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно
- **МА.1.1.6.** користити рационалне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.
- **МА.1.2.1.** реши једначине у којима се непозната појављује само у једном члану.

Средњи ниво:

- **МА.2.1.1.** оспособити ученика да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.
- **МА.2.1.2.** одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја, израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са рационалним бројевима истог записа.
- **МА.2.1.4.** користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.
- **МА.2.2.5.** користи једначине са рационалним бројевима у једноставним текстуалним задацима.

Напредни ниво:

- **МА.3.1.1.** оспособити ученика да одреди вредност сложенијег бројевног изрази са рационалним бројевима.
- **МА.3.1.3.** користи рационалне бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.
- **МА.3.2.1.** (по угледу на) саставља и решава једначине и неједначине са рационалним бројевима.
- **МА.3.2.5.** користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке.

Четвороугао (20, 9+11)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења,

уознају класификацију четвороугла и знају њихова основна својства; оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и конструкцијама; схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима дуж и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор).
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмом четвороугла (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; да разликује основне врсте четвороугла, зна основне елементе четвороугла) .
- **МА.1.3.2.** оспособити ученика да влада појмом збира унутрашњих и спољашњих углова у четвороуглу.
- **МА.1.4.1.** оспособити ученика да користи одговарајуће јединице за мерење дужине и одговарајуће јединице за мерење углова.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице дужине у мање.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице за мерење углова (степене) у мање (минуте и секунде).

Средњи ниво:

- **МА.2.3.1.** одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима.
- **МА.2.3.2.** одреди збир углова у четвороуглу.
- **МА.2.3.6.** уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије, користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (паралелност и једнакост страница паралелограма).

Напредни ниво:

- **МА.3.3.1.** рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера.
- **МА.3.3.2.** користи основна својства четвороугла, паралелограма, трапеза и делтоида; рачуна његове углове на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатака.
- **МА.3.3.2.** на основу датих елемената конструише угао и дати четвороугао.
- **МА.3.3.6.** примени подударност троуглова повезујући тако разна својства геометријских објеката.

Рационални бројеви, множење и дељење (16 , 5+11)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, схвате употребу рационалних бројева, упознају и савладају основне рачунске операције у скупу рационалних бројева и увежбају извођење тих операција уз коришћење њихових својстава; могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност; разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.1.1.** оспособити ученика да прочита и запише различите бројева из скупа рационалних бројева.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да представи рационалне бројеве на бројевној правој.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да прочита и запише апсолутну вредност рационалног броја.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да прочита и запише квадрат неког рационалног броја.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да прочита и запише проценат неког броја.

- **МА.1.1.2.** преведе децимални запис броја у разломак и обрнуто.
- **МА.1.1.3.** оспособити ученика да упореди по величини рационалне бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно
- **МА.1.1.4.** изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно
- **МА.1.1.5.** дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим.
- **МА.1.1.6.** користити рационалне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.

Средњи ниво:

- **МА.2.1.1.** оспособити ученика да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.
- **МА.2.1.2.** одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја, израчуна вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са рационалним бројевима истог записа.
- **МА.2.1.2.** (по угледу на) одреди проценат неког броја.
- **МА.2.1.3.** примени основна правила дељивости са 2,3,5,9 и декадним јединицама.
- **МА.2.1.4.** користи бројеве, бројевне изразе и проценте у једноставним реалним ситуацијама.

Напредни ниво:

- **МА.3.1.1.** оспособити ученика да одреди вредност сложенијег бројевног изрази са рационалним бројевима.
- **МА.3.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да у текстуалним задацима примени појам процента.
- **МА.3.1.2.** оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама.
- **МА.3.1.3.** користи рационалне бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.

Површине троугла и четвороугла (16, 7+9)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, упознају класификацију четвороугла и знају њихова основна својства; оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и конструкцијама; схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла; схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина паралелограма и других четвороуглова; примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмовима дуж и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор).
- **МА.1.3.1.** оспособити ученика да влада појмом троугла и четвороугла (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; да разликује основне врсте троугла, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку).
- **МА.1.4.1.** оспособити ученика да користи одговарајуће јединице за мерење дужине и одговарајуће јединице за мерење углова.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице дужине у мање.
- **МА.1.4.2.** оспособити ученика да претвара веће јединице за мерење углова (степене) у мање (минуте и секунде).

Средњи ниво:

- **МА.2.3.1.** одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове, рачуна са њима ако су изражени у целим степенима.

- **МА.2.3.2.** одреди збир углова у троуглу и четвороуглу.
- **МА.2.3.3.** (по угледу на) користи формуле за обим и површину.

Напредни ниво:

- **МА.3.3.1.** рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера.
- **МА.3.3.2.** користи основна својства троугла и четвороугла (паралелограма, трапеза и делтоида), рачуна његове углове, обим и површину на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатака.
- **МА.3.3.2.** на основу датих елемената конструише угао и дати четвороугао.
- **МА.3.3.4.** (по угледу на) израчуна површину троугла и четвороугла укључујући случајеве када неопходни елементи непосредно нису дати.
- **МА.3.3.6.** примени подударност троуглова повезујући тако разна својства геометријских објеката.

Једначине и нејдначине у скупу Q (13 3+10)

Васпитно-образовни задаци: стицање основне математичке културе потребне за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) и за успешно настављање образовања и укључивање у рад; развијање ученикове способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења, схвате употребу рационалних бројева, упознају и савладају основне рачунске операције у скупу рационалних бројева и увежбају извођење тих операција уз коришћење њихових својстава; могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност; упознају и умеју да решавају једноставније једначине и нејдначине у скупу рационалних бројева као и њихову примену на текстуалне задатке.

Стандарди:

Основни ниво:

- **МА.1.1.1.** оспособити ученика да прочита и запише различите бројева из скупа рационалних бројева.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да представи рационалне бројеве на бројевној правој.
- **МА.1.1.1.** (по угледу на) оспособити ученика да прочита и запише апсолутну вредност рационалног броја.
- **МА.1.1.2.** преведе децимални запис броја у разломак и обрнуто.
- **МА.1.1.3.** оспособити ученика да упореди по величини рационалне бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно
- **МА.1.1.4.** изврши једну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно
- **МА.1.1.6.** користити рационалне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама.
- **МА.1.2.1.** реши једначине у којима се непозната појављује само у једном члану.

Средњи ниво:

- **МА.2.1.1.** оспособити ученика да упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.
- **МА.2.1.2.** одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја, израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са рационалним бројевима истог записа.
- **МА.2.1.4.** користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.
- **МА.2.2.5.** користи једначине са рационалним бројевима у једноставним текстуалним задацима.

Напредни ниво:

- **МА.3.1.1.** оспособити ученика да одреди вредност сложенијег бројевног израза са рационалним бројевима.
- **МА.3.1.3.** користи рационалне бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.
- **МА.3.2.1.** (по угледу на) саставља и решава једначине и нејдначине са рационалним бројевима.
- **МА.3.2.5.** користи једначине и нејдначине решавајући и сложеније текстуалне задатке.

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света..

Задаци наставе биологије су:

- развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације;
- развијање основне научне писмености, логичког расуђивања, објективности и критичког мишљења;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња;
- поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света;
- развијање одговорног односа према животињама;
- разумевање еволутивног развоја живог света;
- развијање хигијенских навика и здравствене културе.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор, начин живота, граёу, разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунёера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;
- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор, начин живота, граёу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара;
- схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
- схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

Образовни стандарди – наставни програм

Бр. теме	Назив наставне теме	Образовни стандарди
1.	Увод	би.1.1.4.,би.2.1.3.,би.1.3.9.
2.	Празивотиње	би.1.1.5, би.1.1.3, би.2.1.2, би.3.1.3, би.2.1.4, би.1.2.1, би.1.2.2, би.1.2.3, би.1.2.5, би.1.2.6, би.2.2.6, би.1.2.7, би.2.2.8, би.1.3.1, би.1.3.2,би.2.3.1, би.1.5.1, би.1.5.2, би.1.5.3, би.1.5.4, би.1.5.5, би.2.2.2
3.	Царство животиња	би.1.1.5, би.1.1.3, би.2.1.2, би.3.1.3, би.2.1.4, би.3.1.5, би.1.1.3, би.2.2.1, би.1.2.1, би.1.2.2, би.1.2.3, би.2.2.2, би.2.2.3, би.3.2.3, би.1.2.4, би.1.2.5, би.1.2.6, би.2.2.6, би.1.2.7, би.2.2.8, би.1.3.1, би.1.3.2, би.2.3.1, би.1.5.1, би.1.5.2, би.1.5.3, би.1.5.4, би.1.5.5
4.	Угроженост и заштита животиња	би.1.4.8, би.2.4.9
5.	Увод у еволуцију	би.1.3.8, би.1.3.9, би.1.3.1, би.2.3.5, би.2.3.6, би.3.3.5

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се ученици упознају са техничко-технолошким развијеним окружењем, кроз стицање основне техничке и информатичке писмености, развојем техничког мишљења, техничке културе, радних вештина и културе рада.

Остали циљеви и задаци предмета су да ученици:

- стекну основно техничко и информатичко васпитање и образовање,
- стичу основна техничко-технолошка знања, умења, вештине и оспособљавају се за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,
- схвате законитости природних и техничких наука,
- сазнају основни концепт информационо-комуникационих технологија (ИЦТ), сазнају улоге ИЦТ у различитим струкама и сферама живота,

- упознају рад на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стекну навике да их користи у свакодневним активностима,
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет,
- развијају стваралачко и критичко мишљење,
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопственом плану рада и афирмишу креативност и оригиналност,
- развијају психомоторне способности,
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака,
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад,
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж),
- стекну знања за коришћење мерних инструмената,
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство,
- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике, електронике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете),
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија,
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу,
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору,
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе), израде или примене једноставнији програм за управљање преко рачунара,
- упознају економске, социјалне, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспекте рада и производње и њихов значај на развој друштва,
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду,
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења,
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене;
- упознају технике грађења;
- упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе;

- науче да читају и користе једноставније грађевинске цртеже - документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће проспекте;
- науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање;
- науче како се користи CD-ром, флеш меморија и штампач;
- упознају основне врсте, карактеристике и примену грађевинских материјала;
- стичу навике за рационално коришћење материјала и енергије;
- стичу и развијају културу становања у савременим условима;
- упознају функционисање кућне инсталације (водоводне, топлотне и канализационе);
- стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима;
- стекну знања о примени и битним карактеристикама грађевинских машина;
- упознају основне процесе у пољопривредној производњи
- науче да примењују једноставније техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; грађевинских или пољопривредних машина и уређаја; детаља из уређивања стана и др.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ и задаци

Циљ физичког васпитања је да систематским и разноврсним моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика, њиховом моторичком развоју и усвајању неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним животним ситуацијама.

Општи оперативни задаци:

- подстиче раст, развој и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких вештина
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног већ наведеним циљем овог подручја
- стицање моторичких умења који су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- формирање морално вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања истог као и заштити природе и човекове средине

Посебни оперативни задаци:

- усмерни развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом
- примена стечених знања, умења и стечених навика у сложенијим условима
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем групним поистовећивањем и сл.
- естетско изражавање кретњом
- усвајање етичких вредности и подстицање конативних особина ученика
- **Образовни стандарди – наставни програм**

Област: **Оспособљеност у вештинама**

Садржај програма	Оперативни задаци (ученици требају да):	Образовни стандарди
<u>Спортске игре</u>		
Рукомет	Елементи технике: вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у месту, вођење лопте „јачом“ руком у праволинијском трчању максималном брзином; бацање (додавање) лопте тзв. „дугим замахом“ на веће растојање; хватање непрецизно бачених лопти (високих, ниских); шут из трка („чеони шут“). Тактика: индивидуална тактика одбране, индивидуална тактика напада, преузимање играча при блокади, игра на два гола уз примену свих правила.	ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.
Фудбал	Елементи технике: вођење лопте разним деловима стопала праволинијски и променом правца уз присуство играча који омета; примања лопте разним деловима тела у месту и кретању; ударци у месту, кретању, на земљи и у скоку, варање противничког играча са лоптом и без лопте, одузимање лопте избијањем, уклизавањем, гурањем раменом. Техника голмана: (постављање, хватање, бацање, „боксовање“ и дегажирање лопте). Тактика: индивидуална и колективна тактика напада и одбране, постављање код извођења аута.	ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.
Кошарка	Основни елементи технике: основни став у нападу и одбрани, кретање у одбрани, скок у одбрани и нападу, хватање и додавање лопте обема рукама, полазак и вођење лопте праволинијски и са предњом променом правца, пивотирање, шут на кош из продора дриблингом, шут са дистанце. Тактика: игра 1 на 1 са и без лопте, сарадња два играча у нападу. Неопходна правила: грешке (лична, техничка) прекршаји (неправилно вођење, кораци, 3”, 5”, преступ, враћање лопте у „задње” поље, убацивање лопте у игру и извођење аута).	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
Одбојка	Техника: одбијање лопте прстима и чекићем, школски сервис. Неопходна правила: зна када је екипа постигла поен, дозвољени број одбијања лопте у једној акцији, сервира из простора за сервирање, зна шта је преступ, ротација.	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.

<u>Атлетика</u>		
Техника трчања	Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. Ученик/ученица зна правила за такмичење.	ФВ.2.1.3. ФВ.2.1.7.
Скок у даљ	Ученик/ученица зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће. Ученик/ученица зна правила за такмичење.	ФВ.2.1.4. ФВ.2.1.7.
Бацање кугле	Ученик/ученица правилно баца куглу леђном варијантом технике. Ученик/ученица зна правила за такмичење. Ученик/ученица учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини.	ФВ.2.1.6. ФВ.2.1.7. ФВ.2.1.8.
<u>Вежбе на справама и тлу</u>		
Вежбе на тлу	Вежбе на тлу: колут напред преко препрека са фазом лета (сунђер, струњаче), из става раскорачног колут напред до става раскорачног, предмет странце упором улево и удесно, мост заклоном и усклон.	ФВ.2.1.9. ФВ.2.1.17.
Прескок	Вежба: згрчка преко козлића или коња.	ФВ.2.1.10.
Греда	Ученици и ученице (ниска, средња или висока греда): Наскочити или се попети на произвољан начин; усправ – одручити; кораци у успону у напред до средине греде; чучањ и окрет у чучњу за 180°, усправ; два корака зибом почучњем у назад; окрет у успону за 180° - узручити, кораци до краја греде; саскок пруженим телом (бочно).	ФВ.2.1.11. ФВ.2.1.17.
<u>Плес</u>	Успешно се креће у простору у свим смеровима комбинујући ходање и трчање. Целокупну своју моторику (кретање и покрет појединих делова и целог тела) изводи у темпу музичке пратње самостално, у пару, у групи. Повезује (просторно и временски) плесне елементе (најмање 6 основних елемената технике: галоп, дечији поскок, мењајући корак, корак са привлачењем са и без преноса тежине тела, кораци са укрштањем напред–назад, укључујући ту и ходање и трчање) у целину. Уз помоћ наставника реализује задату комбинацију основних корака у аеробном загревању у трајању од 2 пута 32 4/4 такта. Препознаје и разликује друштвене и народне плесове. Зна који су стандардни (5), латиноамерички (5) и такмичарски спортски плесови.	ФВ.2.1.18. ФВ.2.1.19.
<u>Ритмичка гимнастика</u>	Комбинације: галоп+дечији поскок вијачом; галоп+поскок заножењем; галоп+мачији скок са бацањем и хватањем лопте; замаси лоптом у хоризонталној равни спојено са окретом за 180° и 360°; трчање са обртањем вијаче и прелаз у галоп; научени поскок или скок повезати са ударањем чуња о чуњ испред и иза тела-изнад главе и испод ногу.	ФВ.2.1.20.
<u>Вежбе обликовања</u>	Ученик/ученица правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима. Зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења.	ФВ.2.1.22. ФВ.2.1.23.

Знање о физичком вежбању и физичком васпитању	Ученик/ученица зна терминологију. Ученик/ученица основе тренинга. Ученик/ученица да дозира оптерећење током вежбања.	ФВ.2.2.1. ФВ.2.2.2. ФВ.2.2.3.
Вредновање физичког вежбања и физичког васпитања од стране ученика	На основном нивоу препознатљиво је да ученик/ученица има позитиван став о утицају физичког вежбања. На основном нивоу ученик/ученица испољава заинтересованост за физичко вежбање. На основном нивоу ученик/ученица има позитиван став према физичком вежбању као наставној обавези. Ученик/ученица испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања.	ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање

Оперативни задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице;
- разумевање функционисања нивоа и органа власти;
- упознавање мера власти;
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање за тимски начин рада;
- развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Циљ наставе православног катихизиса у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се

доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Задачи верске наставе су да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу као другој и другачијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности, такође, другачијој у односу на нас, те да се између ове две релације оствари узајамно зависна веза (свест о заједници);
- развије способност за постављање питања о целини и најдубљем смислу постојања човека и света, људској слободи, животу у заједници, феномену смрти, односу с природом која нас окружује и друго, као и одговарање на ова питања у светлу православне хришћанске вере и искуства Цркве;
- изгради способност дубљег разумевања и вредновања културе и цивилизације у којој живе, успона и падова у историји човечанства, као и достигнућа у разним областима стваралаштва (при чему се остварује комплементарност с другим наукама);
- помогне у одговорном обликовању заједничког живота с другима, успостављањем равнотеже између властите личности и заједнице, у остварењу сусрета са светом (с људима различитих култура, религија и погледа на свет, с друштвом, с природом) и с Богом;
- изгради уверење да су свет и све што је у њему створени за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, али да се то може остварити само ако човек своју слободу као дар Божији изражава као заједништво са Богом и другим људима, те да из те перспективе код ученика развије способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и икони Божијој и према творевини Божијој и изгради спремност на покајање.

Садржаји наставе православног катихизиса распоређени су по линеарно-концентричном (симбиотичком, спиралном) принципу. То значи да се у сваком разреду одабирају одређени раније уведени садржаји, а затим се у оквиру сваке од тема, које ће се током дате године школовања низати у сукцесивном следу, врши активизација претходно стечених знања и формираних умења. Наравно, у сваком разреду уводе се и потпуно нове теме, које ће послужити као ослонац за надограђивање знања у наредним разредима. След тема је у нижим разредима силазни (десцендентни), односно базира се на излагању материје према психолошкој приступачности, док је у вишим разредима основне школе и у средњој школи узлазни (асцендентни), дакле, темељи се на начелима теолошке научне систематике.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- уоче да је слобода кључни елеменат у разумевању Тајне Христове;

- науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности;
- запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе страног језика у основном образовању јесте развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

Током основног образовања, учење треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или других страних језика на различите начине и у свим околностима које живот створи.

Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Посебни стандарди

- **разумевање говора** – ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте; и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација);

- **усмено изражавање** – у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.

- **разумевање писаног текста** – ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама;

- **писано изражавање** – у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише кратке поруке и кратке текстове;

- **интеракција** – ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама;
- **знања о језику** – препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ

Циљ физичког васпитања – изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци:

- развој и одржавање моторичких способности ученика;
- учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта;
- стицање теоријских знања у изабраном спорту;
- познавање правила такмичења у изабраном спорту;
- формирање навика забављењем изабраним спортом;
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењу;
- откривање талентованих и даровитих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности;
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;
- пружање неопходних знања из изабраног спорта и њихова примена у пракси;
- учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси;
- обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу;
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовићивањем и др.
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту;
- подстицање стваралаштва ученика у спорту.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ образовно-васпитног рада изборног програма је да се ученици оспособе за коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада:

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

- упознавање ученика са радом са табелама у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација;
- упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију;
- упознавање ученика са основним елементима програмирања;
- упознавање ученика са различитим образовним софтверима.

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;

- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности; развијају љубав према ликовном наслеђу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапређивању опште културе;
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;

развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.